

RELACIJA NEKIH KONATIVNIH KARAKTERISTIKA OSUĐENIH OSOBA I USPJEŠNOSTI PENOLOŠKOG TRETMANA U USTANOVU ZATVORENOG TIPA

Aleksandar Buđanovac

Originalni znanstveni članak

Fakultet za defektologiju
Sveučilišta u Zagrebu

UDK: 343.9
Primljeno: 10. 10. 1992.

Sažetak

Na uzorku od 211 osuđenih osoba u dobi od 21 do 60 godina na izdržavanju kazne u KPD zatvorenog tipa ispitane su u dvije vremenske točke relacije između Eysenckovih dimenzija ekstraverzije i neuroticizma i uspješnosti penološkog tretmana. Obrada je izvršena pod modelom kanoničke analize kovarijanci, sadržanom u programu QCCR. Dobiveni rezultati unatoč izvjesnim nedostacima ispitivanja (smanjenje uzorka - u drugoj vremenskoj točki $N = 143$) navode na zaključak da dimenzija neuroticizma ima određenu vrijednost za predikciju uspješnosti tretmana, te da je prediktivna vrijednost ekstraverzije znatno slabija. Ovi rezultati govore na posredan način u prilog nalaza prema kojima se osuđenička populacija na dimenziji ekstraverzije ne razlikuje značajno od cjelokupne populacije.

KLJUČNE RIJEČI: kanonička analiza kovarijance, ekstraverzija, neuroticizam, penološki tretman

1. UVOD

Značaj poznavanja osobina ličnosti osuđenih osoba uključenih u penološki tretman nije potrebno posebno naglašavati. Princip individualizacije podrazumijeva primjenu odgovarajućih metoda tretmana u odnosu na svakog pojedinca radi što veće učinkovitosti. Da bi to bilo moguće, potrebno je poznavati strukturu ličnosti pojedinca radi odabira najpogodnijih oblika tretmana (individualni pristup).

Taj je odabir pak moguće ostvariti ukoliko poznamo relacije određenih aspekata ličnosti (konativnih dimenzija, sistema vrijednosti i stavova, interesa, itd.) s uspješnošću određenih oblika penoloških tretmana (nomotetički pristup). Poznavanje ovih relacija, drugim riječima, omogućuje do određene mjere predikciju uspješnosti tretmana (koja svakako ovisi o jačini veza). Postoji relativno velik broj istraživanja kod nas koja se bave

utvrđivanjem strukture ličnosti delinkvenata, razlikama delinkventne i nedelinkventne populacije, relacijama konativnih osobina s drugim determinantama ličnosti te različitim oblicima delinkventnog ponašanja (Šakić, 1986., 1987., Horga, 1988., Bujanović-Pastuović, 1988., Knezović i sur. 1989., Buđanovac, 1990.).

Navedena istraživanja temelje se uglavnom na dvije teorije ličnosti:

- kibernetičkom modelu strukture konativnih faktora Momirovića i suradnika (Momirović i Ignjatović 1977, Momirović, Horga i Bosnar 1982)
- Eysenckovoj trofaktorskoj teoriji kriminaliteta (1964).

Potonja teorija poslužila je i kao osnova ovog ispitivanja. Ovdje nećemo navoditi njene osnovne postavke, jer su izložene na više mjesta (Lojk 1979, Šakić 1986, 1987, Buđanovac 1990). Treba, međutim ukazati na nedostatak ispitivanja, naime, upotrijebljen je upitnik MPI, koji mjeri samo ekstraverziju i neuroticizam, pa

o relaciji psihoticizma i uspješnosti tretmana nemamo podataka.

Cilj je ovoga rada, dakle, da se utvrdi povezanost između konativnih osobina osuđenih osoba i uspjeha penološkog tretmana, odnosno, kakva je prediktivna vrijednost dimenzija ekstravezije i neuroticizma.

Ukoliko krenemo od Eysenckove originalne teorije, mogli bismo pretpostaviti da će povišena ekstraverzija i neuroticizam koji karakteriziraju kriminalnu populaciju biti u negativnoj korelaciji s uspješnošću tretmana. Novija istraživanja, međutim, pokazuju da ekstraverzija nije značajnije izražena u kriminalnoj populaciji, tj. da je relativno nestabilno povezana s kriminogenošću (Šakić, 1986, 1987, Buđanovac 1990). Obzirom na to, moramo se ograditi od pretpostavke kakva će biti povezanost ove dimenzije s uspješnošću penološkog tretmana.

2. METODA

Konativni prostor predstavljen je Eysenckovim MPI upitnikom ekstraverzije i neuroticizma sastavljenim od slijedećih varijabli:

1. Da li rado učestvujete u poslovima u kojima se mora brzo djelovati?
2. Dešava li vam se da ste ponekad sretni, a ponekad nesretni bez nekog naročitog razloga?
3. Dešava li vam se često da ste rastreseni kada pokušavate sabrati misli?
4. Da li ste obično vi onaj koji čini prvi korak pri sklapanju prijateljstva?
5. Jesu li vaši postupci obično brzi i sigurni?
6. Da li često "izgubite misao" baš kada namjeravate učestvovati u razgovoru?
7. Da li se nekad osjećate prepuni energije, a nekad ste bezvoljniji?
8. Smatrate li sebe živahnom osobom?
9. Da li biste bili vrlo nesretni kad ne biste mogli imati mnogo poznanika?
10. Jeste li skloni lošem raspoloženju?
11. Da li vam se često mijenja raspoloženje bez stvarnog uzroka?
12. Da li više volite akciju od planiranja akcije?

13. Sanjate li često o stvarima koje se nikad ne mogu obistinirati?

14. Da li ste obično suzdržljivi u razgovoru i postupcima u društvu?

15. Jeste li skloni razmišljanju o svojoj prošlosti?

16. Da li vam predstavlja teškoću da se prepustite "ludorijama" čak i na nekoj veoma veseloj zabavi?

17. Da li se često osjećate sasvim bijedno bez ikakvog razloga?

18. Da li ste obično vrlo savjesni?

19. Dešava li vam se često da se odlučite suviše kasno?

20. Volite li dolaziti u dodir s mnogo raznih ljudi?

21. Patite li vrlo često od nesanice zbog briga?

22. Da li ste navikli družiti se samo s nekoliko odabranih poznanika?

23. Da li vas često muči osjećanje da ste krivi zbog nečeg?

24. Da li uvijek onome što radite prilazite kao da je to stvar od životne važnosti?

25. Da li se lako uvrijedite?

26. Volite li mnogo odlaziti u više raznih društava?

27. Hoćete li sebe ocijeniti kao razdražljivu ili krajnje nervoznu osobu?

28. Da li obično volite preuzeti vodstvo u grupnim aktivnostima?

29. Da li vas često obuzima osjećanje usamljenosti?

30. Da li ste obično stidljivi u prisustvu osoba suprotnog spola?

31. Volite li se prepustiti sanjarenju?

32. Imate li skoro uvijek "spreman odgovor" na primjedbe koje su vam upućene?

33. Gubite li dosta vremena razmišljajući o svojoj nekadašnjoj sreći?

34. Da li ste vi osoba kojoj sve ide lako od ruke?

35. Da li ste često rastreseni i umorni bez nekog naročitog razloga?

36. Da li ste obično šutljivi kad ste u društvu?

37. Da li poslije nekog neprijatnog događaja obično razmišljate o nečem što ste propustili učiniti?

38. Da li vam obično uspijeva da se lijepo provedete u veselom društvu?

39. Da li vam se misli roje po glavi tako da ne možete spavati?

40. Volite li posao koji zahtijeva da budete vrlo pažljivi?

41. Da li vas je uznemiravala neka beskorisna misao koja vam se stalno vraćala?

42. Da li svom poslu prilazite kao sasvim običnoj stvari?

43. Da li vas mnoge stvari vrijeđaju?

44. Da li vas drugi ljudi smatraju za živahnu osobu?

45. Da li ste često nezadovoljni?

46. Smatrate li da ste govorljiva osoba?

47. Osjećate li povremeno takav nemir da ne možete sjediti dugo na jednom mjestu?

48. Volite li zbijati šale na račun drugih?

Uz svaku varijablu data je mogućnost odgovora 1) DA, 2) ? i 3) NE.

Uпитnik je primijenjen na ispitanicima odmah po njihovom dolasku u prijemni odjel KPU.

Uspješnost penološkog tretmana za svakog ispitanika procijenjena je od strane odgovajatelja u dvije vremenske točke - tri i šest mjeseci po dolasku u KPU.

U prvoj vremenskoj točki uzorak je činilo 211 ispitanika u dobi od 21-60 godina, koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora u KPD Lepoglava u trajanju dužem od jedne godine. U drugoj vremenskoj točki došlo je do osipanja uzorka iz pretežno objektivnih razloga (premještaj osuđenih iz KPD Lepoglava u druge KPD), te njihov broj iznosi svega 143. Prilikom interpretacije rezultata ovu činjenicu svakako valja imati u vidu.

Uspješnost penološkog tretmana ispitana je upitnikom od 16 varijabli Likertovog tipa za koje smo pretpostavili da u zadovoljavajućoj mjeri opisuju ovaj prostor. Varijable su slijedeće:

1. Kakav je bio radni učinak ispitanika na radnom mjestu na kome je pretežno radio? (PT-027)

1) nigdje nije radio

2) izuzetno loš

3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih

4) kao kod većine ostalih osuđenih

5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih

6) izuzetno dobar

2. Koliko je ispitanik imao škarta na radnom mjestu na kome je pretežno radio? (PT-028)

1) nigdje nije radio

2) bilo ga je izuzetno mnogo

3) bilo ga je više nego kod većine ostalih

4) bilo ga je koliko i kod ostalih osuđenih

5) bilo ga je manje nego kod ostalih osuđenih

6) bilo ga je izuzetno malo ili ga nije bilo

3. Kakav je bio odnos ispitanika prema stroju, alatu, opremi i sl. na radnom mjestu na kome je pretežno radio? (PT-029)

1) nigdje nije radio

2) izuzetno loš

3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih

4) kao kod većine ostalih osuđenih

5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih

6) izuzetno dobar

4. Kakav je bio odnos ispitanika prema ostalim osuđenima na radnom mjestu na kome je pretežno radio? (PT-030)

1) nigdje nije radio

2) izuzetno loš

3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih

4) kao kod većine ostalih osuđenih

5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih

6) izuzetno dobar

5. Kakav je bio odnos ispitanika prema prvoj nadređenoj osobi u procesu rada na radnom mjestu na kome je pretežno radio? (PT-031)

1) nigdje nije radio

2) izuzetno loš

3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih

4) kao kod većine ostalih osuđenih

5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih

6) izuzetno dobar

6. Kakva je bila ukupna uspješnost ispitanika u usmjerenom obrazovanju? (PT-037)

1) nije bio uključen

2) izuzetno loša

3) lošija nego kod većine ostalih osuđenih

4) kao kod većine ostalih osuđenih

5) bolja nego kod većine ostalih osuđenih

6) izuzetno dobra

7. Kakva je bila ukupna uspješnost ispitanika u aktivnostima slobodnog vremena? (PT-067)
 - 1) nigdje nije sudjelovao
 - 2) izuzetno loša
 - 3) lošija nego kod većine ostalih osuđenih
 - 4) kao kod većine ostalih osuđenih
 - 5) bolja nego kod većine ostalih osuđenih
 - 6) izuzetno dobra
 8. Kakav je bio odnos ispitanika prema prvoj pretpostavljenoj osobi u domeni aktivnosti slobodnog vremena? (PT-068)
 - 1) nigdje nije sudjelovao
 - 2) izuzetno loš
 - 3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih
 - 4) kao kod većine ostalih osuđenih
 - 5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih
 - 6) izuzetno dobar
 9. Kakav je bio odnos ispitanika prema ostalim osuđenim osobama u domeni aktivnosti slobodnog vremena? (PT-069)
 - 1) nigdje nije sudjelovao
 - 2) izuzetno loš
 - 3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih
 - 4) kao kod većine ostalih osuđenih
 - 5) bolji nego kod većine osuđenih
 - 6) izuzetno dobar
 10. Kakav je bio odnos ispitanika prema opremi i materijalu u domeni slobodnog vremena? (PT-070)
 - 1) nigdje nije sudjelovao
 - 2) izuzetno loš
 - 3) lošiji nego kod većine ostalih osuđenih
 - 4) kao kod većine ostalih osuđenih
 - 5) bolji nego kod većine ostalih osuđenih
 - 6) izuzetno dobar
 11. Kako ocjenjujete ukupnu aktivnost ispitanika u svim oblicima osuđeničke samouprave u kojima je sudjelovao tokom prethodnog perioda? (PT-099)
 - 1) bio je odsutan
 - 2) izuzetno destruktivnom
 - 3) destruktivnijom nego kod većine ostalih osuđenih
 - 4) kao kod većine ostali osuđenih - ni destruktivnom ni konstruktivnom
 - 5) konstruktivnijom nego kod većine ostalih osuđenih
 - 6) izuzetno konstruktivnom
 12. Kakva je bila pozicija ispitanika u odgojnoj grupi? (PT-105)
 - 1) bio je odsutan
 - 2) izdvajao se u negativnom smislu
 - 3) integriran u grupu - lojalan član
 - 4) izdvajao se u pozitivnom smislu
 13. Da li je ispitanik u proteklom periodu dobio nagrade i pogodnosti? (PT-111)
 - 1) ne
 - 2) da
 14. Da li je ispitanik u proteklom mjesecu bio disciplinski kažnjavan? (PT-123)
 - 1) ne
 - 2) da
 15. Da li je ispitanik imao intervenciju stručnjaka (psihijatra, liječnika, psihologa, socijalnog radnika, pedagoga i sl.)? (PT-156)
 - 1) ne
 - 2) da
 16. Kako u cjelini ocjenjujete ponašanje ispitanika u proteklom periodu u odnosu na prethodni? (PT-174)
 - 1) bio je odsutan
 - 2) bitno se pogoršalo
 - 3) ostalo je nepromijenjeno
 - 4) nebitno se poboljšalo
 - 5) bitno se poboljšalo
- Relacije 48 konativnih varijabli s 16 varijabli uspješnosti penološkog tretmana ispitane su metodom kanoničke analize kovarijanci (Momirović, Dobrić i Karaman, 1983) sadržanom u programu QCCR.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Analizom kvazikanoničkih korelacija između konativnih varijabli i varijabli uspješnosti penološkog tretmana u prvoj vremenskoj točki, tri mjeseca po dolasku ispitanika u prijemno odjeljenje KPD izolirana su dva para kvazikanoničkih faktora. Korelacije između dobivenih parova su statistički značajne, i mogu se smatrati osrednjima (tablica 1). Prvi kvazikanonički faktor u konativnom prostoru definiran je varijablama koje se odnose na rastresenost, sanjarenje, osjećaj usamljenosti, umora, nezadovoljstva, razdražljivosti, nemira,

opsesivnih misli, te razmišljanje o prošlosti (tablica 2).

Faktor u prostoru varijabli uspješnosti penološkog tretmana definiran je pak varijablama koje se odnose na radni učinak, količinu škarta na radnom mjestu, odnos prema alatu, odnos prema drugim osuđenima na radnom mjestu, prema prvoj nadređenoj osobi u procesu rada, te pozicijom u odgojnoj grupi (tablica 3). Smjer je ove relacije takav da izostanak neurotskih simptoma znači uspjeh u radnom dijelu tretmana. Emocionalno stabilne, neneurotične ličnosti, dakle, postižu dobre rezultate na radnom mjestu, te dobar odnos s drugima.

Drugi kvazikanonički faktor u konativnom prostoru definiran je varijablama koje se odnose na ekstraverziju - brzina i sigurnost postupaka, živahnost, govornost, dodir s ljudima, otvorenost u društvima, otvorenost prema suprotnom spolu (tablica 2). Njegov par u domeni varijabli uspješnosti tretmana definiran je ukupnom uspješnošću i odnosom prema pretpostavljenom, drugim osuđenima i opremi u domeni slobodnog vremena (tablica 3).

Ovaj par kvazikanoničkih faktora govori, dakle, o relaciji ekstraverzije i onih komponenti tretmana koje se odnose na slobodno vrijeme, tj. rad u slobodnim aktivnostima. Povišena ekstraverzija vezana je uz veći uspjeh na području slobodnih aktivnosti. Osvrnemo li se na Eysenckovu teoriju kriminaliteta, vidljivo je da je ona opet potvrđena samo u svojem dijelu koji se odnosi na neuroticizam. Ekstraverzija je, međutim, pozitivno korelirana s uspješnim uklapanjem u jedan dio tretmana. Ovaj rezultat mogao bi se objasniti na slijedeći način - u prva tri mjeseca po dolasku u KPD ekstravertniji pojedinci, otvoreniji prema ljudima, vjerojatno se brže uklapaju u institucionalni sistem, a svoju povećanu potrebu za podražajima iz okoline ostvaruju, između ostalog, i uključenjem i radom u slobodnim aktivnostima.

U drugoj vremenskoj točki, 6 mjeseci po dolasku u prijemno- otpusno odjeljenje, analizom kvazikanoničkih korelacija izolirana su tri para

faktora, također statistički značajnih, osrednjih međusobnih korelacija (tablica 4).

U tablicama 5., 6. i 7. prikazani su sklop, struktura i krosstruktura kvazikanoničkih faktora u konativnom prostoru, a u tablicama 8., 9. i 10. iste vrijednosti za faktore prostora uspješnosti tretmana.

Prvi faktor konativnog prostora definiran je, slično prvom faktoru u prvoj vremenskoj točki, varijablama koje se odnose na neuroticizam - sanjarenjem, razdražljivošću, nezadovoljstvom, rastrešenošću, umorom, opsesivnim mislima, bijednim osjećanjem.

Odgovarajući kvazikanonički faktor u prostoru uspješnosti tretmana gotovo je identičan prvom faktoru u prvoj vremenskoj točki - radi se o faktoru definiranom varijablama uspješnosti na radnom mjestu. Kao i kod prvog para kvazikanoničkih faktora u prvoj vremenskoj točki, i ovdje je emocionalna stabilnost vezana uz uspjeh na radnom mjestu. Drugi faktor u konativnom prostoru opisan je slijedećim varijablama: promjenom raspoloženja, sklonošću ka lošem raspoloženju, pridavanjem važnosti onome što se radi, otvorenošću u prisustvu suprotnog spola, otvorenošću u društvu, osjećajem nemira na jednom mjestu, rojenjem misli po glavi, te govornjivošću.

Drugi faktor u području tretmana odgovara drugom faktoru u prvoj vremenskoj točki - uspješnošću u domeni slobodnog vremena. Šest mjeseci po dolasku u KPD, došlo je do određene promjene u relacijama konativnih dimenzija i uspješnosti tretmana - umjesto izražene ekstraverzije, sada su određeni simptomi neuroticizma povezani uz uspjeh u slobodnim aktivnostima.

Treći faktor u konativnom prostoru definiran je neurotskim simptomima, rastrešenošću, lošim raspoloženjem bez razloga, nesanicom, osjećajem krivnje, razdražljivošću, osjećajem usamljenosti, umorom, nezadovoljstvom, opsesivnim mislima, neodlučnošću.

Faktor u prostoru uspješnosti tretmana definiran je radnim učinkom, odnosom prema alatu, pretpostavljenom i drugim osuđenima u

domeni posla, pozicijom u odgojnoj grupi. Kod ovog para faktora, izostanak neurotskih simptoma povezan je s lošim uspjehom u radnom dijelu tretmana.

Vidljivo je da je u drugoj vremenskoj točki, 6 mjeseci po dolasku u ustanovu, došlo do nekih promjena u strukturi kvazikanoničkih faktora u konativnom prostoru. Naime, varijable koje se odnose na ekstraverziju više gotovo da ne sudjeluju u definiranju veza ova dva prostora. U pogledu dimenzije neuroticizma, dok smo na osnovu rezultata prve vremenske točke mogli pretpostaviti određenu prediktivnu vrijednost ove dimenzije, rezultati druge vremenske točke u priličnoj mjeri kompliciraju situaciju. Dok prvi par faktora, naime, ukazuje na vezu emocionalne stabilnosti i uspjeha na radnom mjestu, treći par ukazuje da su određeni simptomi vezani uz pozitivan radni učinak, a drugi par faktora na povezanost nekih simptoma s uspješnošću u domeni slobodnih aktivnosti. Mogli bismo pretpostaviti, dakle, da nakon određenog vremena koje osuđeni provode u KPD i ova dimenzija gubi svoju prediktivnu vrijednost.

Ipak, treba se obazrijeti na dvije činjenice koje su mogle dovesti do određenog iskrivljenja rezultata.

Kao prvo, da upitnik MPI nije obrađen kao skup varijabli, već da su rezultati na dimenzijama

ekstraverzije i neuroticizma kao sume pripadnih čestica koje tvore ove dvije skale, imali bismo metodološki znatno čistiju i pregledniju situaciju koja bi omogućavala precizniju interpretaciju. Drugo, ne smijemo zaboraviti da je do drugog mjerenja došlo do znatnog osipanja uzorka zbog premještanja osuđenih u druge KPD. Kako se radilo uglavnom o premještajima u otvorene ustanove manje "problematičnih" osuđenika, naš je prvobitni uzorak zapravo na taj način selekcioniran. Stoga, moramo biti veoma oprezni u pokušajima interpretacije rezultata druge vremenske točke.

Uzevši u obzir navedene nedostatke ispitivanja, mogli bismo ipak, uz dužan oprez, zaključiti da dimenzija neuroticizma ima određenu prediktivnu vrijednost za uspješnost tretmana, te da je ova u skladu s Eysenckovom teorijom kriminaliteta, dok je prediktivna vrijednost dimenzije ekstraverzije slabija, (osobito u drugoj vremenskoj točki), te ne potvrđuje Eysenckovu hipotezu. Ovaj je rezultat u skladu s nalazima spomenutih radova Šakića (1986, 1987) te Buđanovca (1990), a isto tako u skladu s rezultatom rada Buđanovca (1990a) u kojem je na uzorku maloljetnih delinkvenata također pronađena povezanost istog smjera između neuroticizma i uspješnosti provođenja odgojne mjere PBiN.

Tablica 1.

Kovarijance i korelacije kvazikanoničkih faktora

	Kovarijanca	Korelacija
FAC ₁₁	1.965	.4047
FAC ₂₂	.9991	.3426

Tablica 2.

Struktura (S), sklop (P) i krosstruktura (Q) kvazikanoničkih faktora u prostoru ličnosti

VAR.	S ₁	P ₁	Q ₁	S ₂	P ₂	Q ₂
MP101	-.3073	-.2393	-.1431	.3642	-.3122	--.0534
MP102	.3825	.3920	-.0223	.0415	-.0438	-.0561
MP103	.6438	.6053	.1768	.3084	.1767	.0359
MP104	.0630	.1244	.0085	-.2551	-.2822	-.0397
MP105	-.2456	-.1630	-.0181	-.4153	-.3799	-.0642
MP106	.5547	.4775	.1197	.4589	.3550	.1547
MP107	.3801	.3828	.0430	.0706	-.0127	-.0449
MP108	.1484	.2709	.1314	-.5042	-.5632	-.1615
MP109	.2355	.2862	.0212	-.1706	-.2328	.0103
MP110	.4424	.4247	.0690	.1740	.0815	-.0670
MP111	.4524	.4035	.0724	.3124	.2246	.0586
MP112	-.0274	-.0147	.0041	-.0615	-.0583	-.0023
MP113	.6581	.6804	.3192	.0456	-.1024	-.0561
MP114	-.2107	-.2600	-.2009	.1701	.2267	-.0301
MP115	.2935	.3127	.0361	-.0204	-.0884	-.0233
MP116	.1075	.0571	-.0955	.2439	.2314	.0733
MP117	.6249	.5645	.1641	.4005	.2276	.0733
MP118	-.3534	-.2986	-.1448	-.3168	-.2518	-.0517
MP119	.4976	.4327	.1348	.3926	.2984	.0613
MP120	.1077	.2176	.0756	-.4577	-.5050	-.0555
MP121	.4284	.3736	-.0021	.3331	.2518	.0349
MP122	.0675	.0035	-.0264	.2947	.2940	.0133
MP123	.4017	.3579	.0759	.2793	.2015	.0274
MP124	-.2498	-.2775	-.1370	.0669	.1273	.1335
MP125	.4304	.3787	.1563	.3199	.2374	.0442
MP126	.1640	.2681	.0332	-.4203	-.4786	-.0749
MP127	.6297	.6015	.2940	.2603	.1294	.0182
MP128	.1056	.1844	-.0100	-.3220	-.3621	-.0862
MP129	.5251	.4636	.1531	.3834	.2825	.0353
MP130	.1550	.0357	-.0226	.5562	.5485	.2343
MP131	.5144	.5295	.1826	.0460	-.0692	.0154
MP132	.1258	.2228	.1361	-.3974	-.4459	-.1066
MP133	.5189	.4843	.1024	.2644	.1598	.4107
MP134	-.0819	-.0047	.0908	-.3562	-.3552	-.0915
MP135	.5856	.5349	.1135	.3493	.2329	.0492
MP136	.0456	-.1031	-.0171	.6611	.6835	.2223
MP137	.1557	.2025	-.0305	-.1708	-.2149	-.1689
MP138	-.0735	-.0075	.1104	-.3048	-.3032	.0246
MP139	.5831	.5547	.1044	.2512	.1305	-.0575
MP140	-.2583	.2224	-.1142	-.2134	-.1650	-.0929
MP141	.5287	.5170	.1177	.1664	.0539	-.0018
MP142	.1698	.1803	.1816	-.0091	-.0483	.0584
MP143	.4174	.3875	.0308	.2217	.1374	.0491
MP144	.0383	.1576	.0333	-.5139	.5482	-.1371
MP145	.5535	.4975	.1433	.3659	.2576	.0139
MP146	.1151	.2525	.0826	-.5762	-.6312	-.1267
MP147	.5371	.5344	.2320	.1288	.0126	.0262
MP148	.2065	.2646	.1201	-.2095	-.2670	-.1055

Tablica 3.

Struktura (S), sklop (P) i krosstruktura (Q) kvazikanoničkih faktora u domeni varijabli uspješnosti tretmana

VAR.	S ₁	P ₁	Q ₁	S ₂	P ₂	Q ₂
PT027	.7891	.8433	.3685	-.0667	-.2504	-.0486
PT028	.6840	.7233	.3233	-.0246	-.1813	-.0240
PT029	.8283	.8756	.3152	-.0285	-.2182	-.0637
PT030	.8568	.8909	.3177	.0357	-.1574	-.0404
PT031	.8480	.8877	.2892	.0093	-.1831	-.0774
PT037	.0707	.1127	.0753	-.1696	-.1940	.0295
PT067	.4178	.2430	.0641	.8593	.8066	.2623
PT068	.5339	.3568	.1437	.8948	.8175	.2622
PT069	.5096	.3348	.1427	.8792	.8067	.2491
PT070	.5210	.3438	.1301	.8925	.8180	.2722
PT099	.2515	.1957	.1164	.2997	.2572	.0720
PT105	.7507	.7555	.2600	.1415	-.0222	-.0802
PT111	.3752	.3757	.1675	.0791	-.0023	.0166
PT123	-.5164	-.5504	-.3051	.0379	.1572	.0553
PT156	-.3670	-.4136	-.1812	.1255	.2151	.1483
PT174	.2849	.2696	.1368	.1289	.0704	.0494

Tablica 4.

Kovarijance i korelacije kvazikanoničkih faktora

	Kovarijance	Korelacije
F ₁₁	2.0864	.4386
F ₂₂	1.1096	.3975
F ₃₃	.7585	.3322

Tablica 5.

Sklop kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli ličnosti

VAR.	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃
MP101	-.1985	-.2012	-.0527
MP102	.0424	-.3214	.3620
MP103	.3217	-.0424	.4259
MP104	.2307	.1965	-.2342
MP105	-.0045	-.1027	-.3644
MP106	.2618	-.0068	.4867
MP107	.2254	-.0876	.2879
MP108	.2884	-.2276	-.3318
MP109	.3988	.1111	-.3434
MP110	.1811	-.3919	.4702
MP111	.2924	-.0948	.3613
MP112	.0731	.2021	.0420
MP113	.6383	-.0008	.1068
MP114	-.4922	-.0559	.4603
MP115	.3062	-.0873	.1240
MP116	-.2765	.0025	.5054
MP117	.2874	-.0957	.5100
MP118	-.2094	-.0094	-.2079
MP119	.2031	.0830	.4962
MP120	.5762	.1245	-.6045
MP121	.1010	-.1222	.6198
MP122	-.2239	.0219	.4840
MP123	.1396	-.0639	.3851
MP124	-.1044	.3560	-.1598
MP125	.2046	.1414	.2577
MP126	.5892	.1063	-.4692
MP127	.4766	.3163	.2975
MP128	.3486	.1703	-.2575
MP129	.2555	.2726	.5196
MP130	-.1059	.3080	.4360
MP131	.6483	.0193	-.0109
MP132	.4227	.0002	-.2941
MP133	.2712	-.0546	.3610
MP134	.3757	.1604	-.6400
MP135	.3242	-.0837	.4868
MP136	-.1684	.4433	.5885
MP137	.0764	-.3178	-.1165
MP138	.2259	-.1422	-.3865
MP139	.2170	-.2328	.5531
MP140	-.1244	.0397	-.0681
MP141	.2474	-.2131	.4108
MP142	.3352	.2235	-.2957
MP143	.3880	.2429	.1932
MP144	.1194	-.2600	-.4004
MP145	.4069	.1058	.3861
MP146	.3751	-.3752	-.5580
MP147	.2339	-.2644	.2274
MP148	.3564	.0145	-.2839

Tablica 6.

Struktura kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli ličnosti

VAR.	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃
MP101	-.1729	-.1493	-.1289
MP102	.2834	-.3550	.4016
MP103	.5231	-.1485	.5729
MP104	.0775	.1550	-.1433
MP105	-.1429	-.0782	-.3599
MP106	.4819	-.1021	.6046
MP107	.3759	-.1612	.3946
MP108	.1952	-.2769	-.1878
MP109	.2175	.0356	-.1717
MP110	.4880	-.4664	.5766
MP111	.4777	-.1896	.4986
MP112	.0048	.1870	-.0221
MP113	.6864	-.1638	.3932
MP114	-.2720	.0350	.2431
MP115	.3832	-.1702	.2670
MP116	-.0504	.0378	.3812
MP117	.5396	-.1988	.6450
MP118	-.3004	.0552	-.3012
MP119	.4054	.0014	.5820
MP120	.2745	.0222	-.3540
MP121	.4090	-.1867	.6730
MP122	-.0121	.0456	.3821
MP123	.3280	-.1227	.4518
MP124	-.2631	.3910	-.2294
MP125	.2956	.0748	.3404
MP126	.3527	-.0078	-.2117
MP127	.5327	.1806	.4911
MP128	.1914	.1015	-.1120
MP129	.4219	.1767	.6168
MP130	.0143	.3059	.3688
MP131	.6387	-.1386	.2787
MP132	.2907	-.0843	-.1045
MP133	.4466	-.1442	.4862
MP134	.0493	.1095	-.4818
MP135	.5630	-.1942	.4376
MP136	-.0129	.4468	.4845
MP137	.1019	-.3290	-.0618
MP138	.0873	-.1727	-.2761
MP139	.5221	-.3213	.6654
MP140	-.1647	.0745	-.1265
MP141	.4838	-.2999	.5355
MP142	.1479	.1604	-.1597
MP143	.4153	.1356	.3517
MP144	.0033	-.2635	-.3302
MP145	.5542	-.0186	.5619
MP146	.2166	-.4312	-.3656
MP147	.4006	-.3363	.3493
MP148	.2254	-.0545	-.1250

Tablica 7.

Krosstruktura kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli ličnosti

VAR.	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃
MP101	-.0941	-.0590	.0203
MP102	-.0382	-.1019	.0476
MP103	.1243	.0068	.0367
MP104	.0500	.0123	.0898
MP105	-.0084	-.0270	.0109
MP106	.0727	-.0026	.1605
MP107	.1186	.0209	.0461
MP108	.1033	-.1088	-.0523
MP109	.0590	-.0311	-.0196
MP110	.1298	-.1873	.1435
MP111	.1268	-.0344	.0630
MP112	.0060	.0532	.1169
MP113	.2720	-.0146	-.0309
MP114	-.2054	-.0398	.1807
MP115	.1257	.0283	.0198
MP116	-.1661	.0488	.2466
MP117	.1003	-.1075	.1315
MP118	-.1139	.0097	.0331
MP119	.0984	.0388	.1409
MP120	.1747	.0759	-.1420
MP121	.0208	-.0536	.2168
MP122	-.0833	-.0202	.0919
MP123	.0672	-.0226	.0955
MP124	-.0679	.1560	-.0807
MP125	.0496	.0261	.0672
MP126	.1697	.0518	-.0321
MP127	.2295	.1606	.1530
MP128	.0938	.1113	.0493
MP129	.1357	.0990	.1419
MP130	-.1302	.1812	.1385
MP131	.2568	-.0272	.0399
MP132	.1974	.0145	-.0206
MP133	.1195	-.0166	.0837
MP134	.1764	.0016	-.2405
MP135	.2052	-.0085	.1602
MP136	-.0249	.2006	.1118
MP137	-.0357	-.1466	-.0649
MP138	.1170	.0039	-.0813
MP139	.0537	-.1073	.1812
MP140	-.0821	.0284	-.0268
MP141	.1593	-.1376	.0863
MP142	.2073	.1542	-.1049
MP143	.1420	.1200	-.0222
MP144	.0488	-.0526	-.1121
MP145	.1723	.0762	.0652
MP146	.1235	-.1575	-.1003
MP147	.1175	-.1192	.0933
MP148	.0942	-.0189	-.0738

Tablica 8.

Sklop kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli uspješnosti tretmana

VAR.	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃
PT027	.7531	-.0806	-.2769
PT028	.7456	-.2281	-.0403
PT029	.6924	-.0411	-.3121
PT030	.7564	-.0678	-.3060
PT031	.7285	-.0628	-.3049
PT037	-.4267	.1500	-.2453
PT067	.0527	.8870	.0438
PT068	.1620	.8822	.0209
PT069	.1431	.8664	-.0227
PT070	.2001	.8301	.0309
PT099	.2472	.4676	.1058
PT105	.6359	.0578	-.2538
PT111	.8208	-.0680	.7061
PT123	-.8231	.2471	-.3653
PT156	-.3289	.1982	.0483
PT174	.6669	-.0135	.1631

Tablica 9

Struktura kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli uspješnosti tretmana

VAR.	FAC2	FAC2	FAC3
PT027	.8382	.2753	-.5887
PT028	.6672	.0905	-.3276
PT029	.8092	.2945	-.6036
PT030	.8593	.2936	-.6211
PT031	.8331	.2869	-.6087
PT037	-.2584	.0063	-.0837
PT067	.4061	.9028	-.1067
PT068	.5232	.9472	-.1759
PT069	.5164	.9297	-.2090
PT070	.5351	.9096	-.1747
PT099	.3980	.5561	-.0678
PT105	.7691	.3611	-.5352
PT111	.4890	.1746	.3634
PT123	-.5626	-.0456	-.0474
PT156	-.2674	.0528	.1613
PT174	.5912	.2428	-.1214

Tablica 10.

Krosstruktura kvazikanoničkih faktora u prostoru varijabli uspješnosti tretmana

VAR.	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃
PT027	.3749	-.0524	-.0827
PT028	.3120	-.1363	.0304
PT029	.3559	-.0070	-.0671
PT030	.3069	-.0167	-.0551
PT031	.2814	-.0142	-.1003
PT037	-.1626	.0639	-.004'
PT067	.0440	.3751	.0245
PT068	.1089	.4051	-.0017
PT069	.0856	.3751	-.0252
PT070	.1186	.3946	.0198
PT099	.0383	.3062	.0486
PT105	.2045	.0803	-.0552
PT111	.3546	-.0934	.0857
PT123	-.3581	.0215	-.0309
PT156	-.2158	.2366	.0271
PT174	.2358	.0357	.0486

Literatura

1. Bujanović-Pastuović, R. (1988): Relacije između osobina ličnosti i otkrivenog i neotkrivenog društveno neprihvatljivog ponašanja; Penološke teme, vol. 3, 1-2, 81-95.
2. Buđanovac, A. (1990a): Neuroticizam i uspješnost rada izvršenju odgojne mjere PBiN, u Uzelac, S. i suradnici: Odgoj i preodgoj djeteta i maloljetnika izvan institucije, Fakultet za defektologiju, Zagreb.
3. Buđanovac, A. (1990): Relacije Eysenckovih dimenzija ličnosti i socijalnih vrijednosti osoba u KPD zatvorenog tipa, Defektologija, vol. 26, 2, 215-229.
4. Horga, S. (1988): Povezanost nekih osobina ličnosti i modaliteta društveno neprihvatljivog ponašanja nakon parcijalizacije socioloških činioca, Penološke teme, vol. 3, 3-4, 201-221.
5. Knezović, Z., A. Kulenović, V. Šakić, P. Zarevski, i M. Žužul (1989): Psihološke karakteristike osuđenih osoba - evaluacija dijagnostičkih postupaka, Znanstvena edicija časopisa "Penološke teme", Zagreb.
6. Lojk, L. (1962): Eysenckov upitnik ličnosti, Zavod SR Slovenije za produktivnost dela, Ljubljana.
7. Momirović, K., Dobrić, V. i Karaman (1983): Canonical covariance analysis, Proceedings of the 5th international symposium Computer at the University, Cavtat, 463-473.
8. Momirović, K., Horga, S. i Bosnar, K. (1982): Prilog formiranju jednog kibernetičkog modela strukture konativnih faktora, Kineziologija, 1982, vol. 14, 5, 83-108.
9. Momirović, K., Ignjatović, (1977): Struktura konativnih faktora, Psihologija, 1977, 10, 3-4, 25-32.

10. Šakić, V. (1986): Neke karakteristike "sociometrijskih" i "opaženih" vođa kod populacije osuđenih, Penološke teme, 3-4, 199-205.
11. Šakić, V. (1987): Provjera nekih predikcija iz Eysenckove teorije kriminaliteta s obzirom na vrstu krivičnog djela i prethodnu institucionaliziranost počinitelja, Penološke teme, 1-2, 57-63.

RELATIONS BETWEEN SOME CONATIVE CHARACTERISTICS OF CONVICTS AND THE SUCCESS OF THE PENOLOGIC TREATMENT IN THE CLOSED TYPE INSTITUTION

Summary

Relations between Eysenck's dimensions, extraversion and neuroticism and the success of the penologic treatment were tested in the two time spots on the sample of 211 convicted persons aged 21 to 60 years. Data were processed under the model of covariance, from the QCCR program. In spite of some limitations of the investigation, (smaller sample in the second time spot $N = 143$), obtained data lead to the conclusion that the neuroticism dimension has certain value for the prediction of the success of the treatment. At the same time the predictive value of extraversion was much lower. These results contribute findings according to which the population of convicts isn't significantly different from the global population on the extraversion dimension.

KEY WORDS: canonic analyses of covariance, extraversion, neuroticism, penologic treatment